

DR. MEZEI KITTI*

Néhány észrevétel a korrupciós deliktumok hatályos szabályozásával kapcsolatban

1. A korrupciós bűncselekmények

E tanulmány célja a korrupciós bűncselekmények hatályos szabályozásának és különös tekintettel a tárgyi súlya miatt a vesztegetés szabályozásának a részletesebb elemzése.

2013. július elsején hatályba lépett új büntető kódexünk, a 2012. évi C. törvény. Az új törvénykönyv megszüntette a közélet tisztasága elleni bűncselekmények és a nemzetközi élet tisztasága elleni bűncselekmények fejezetek külön szabályozását, és létrehozott egy új, egységes fejezetet „Korrupciós bűncselekmények” címmel. A jogalkotó ezzel az önálló fejezettel a büntetőjogban és a kriminológiában használt eltérő terminológia problémáját oldotta fel.¹ Emellett anyagi büntetőjogi fogalomként emelte, a korábban csak kriminológiában használt terminológiát.²

Az új fejezet a következő bűncselekményeket szabályozza:

- vesztegetés (290. §),
- vesztegetés elfogadása (291. §),
- hivatali vesztegetés (292. §),
- hivatali vesztegetés elfogadása (293. §),
- vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban (294. §),
- vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban (295. §),

* doktoranda, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntetőjogi Tan-
szék/Kriminológiai és Büntetés-végrehajtási Jogi Tanszék

¹ Kóhalmi László: *Büntetőjogi eszközök a politikai korrupció elleni küzdelemben*. In: Csefkó Ferenc, Horváth Csaba (szerk.) *Politika és korrupció: A törvényesség és törvénytelenesség határai*. Pécs: PTE ÁJK, Pécs-Baranyai Értelmiségi Egyesület, 2010. 294–305. o.

² Gál István László: *A korrupciós bűncselekmények*. In: Polt Péter (szerk.) *Új Btk. kommentár: 5. kötet: Különös rész. Nemzeti Közszerkeleti és Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2013. 183. o.*

- vesztegetés feljelentésének elmulasztása (296. §),
- befolyás vásárlása (297. §),
- befolyással üzérkedés (298. §).

A közélet tisztasága az állami, társadalmi szervek, a hivatalos és más fontos, közfeladatot ellátó személyek törvényes, elfogulatlan és befolyástól mentes működését jelenti. Valamennyi korrupciós bűncselekmény közös *jogi tárgya* a közélet, illetve nemzetközi közélet tisztasága.³

Az európai integrálódásunk erősödése folytán a nemzetközi kötelezettségeink

bővülése is hatást gyakorolt az új szabályozás kialakítására, így a korrupció internacionális formáit fenyegető normák is bekerültek a törvénybe.⁴ Azonán a bűncselekményeknél, ahol a nemzetközi szerződések illetve uniós jogforrások alapján szükséges volt, az adott tényállás végén önálló bekezdésben utal arra, hogy az ott szabályozott cselekmény nemzetközi hivatalos személy vonatkozásában is büntetendő. Ezáltal egyszerűsödött is az új Btk. szerkezete.⁵

A szerkezeti egyszerűsítést segíti az is, hogy a hatályos Btk.-ban önálló szakaszban meghatározott, de lényegében az adott bűncselekmény minősített esetét jelentő tényállásokat megszünteti az új kódex, és azokat a vonatkozó bűncselekmény minősített eseteként szabályozza.

A törvény következetesen határozza meg a védett jogtárgyon belüli specialitásra, – gazdasági szféra, hivatali szféra, hatósági eljárás – a kiszabható szankció mértékére és a bűncselekmény súlyára tekintettel az egyes tényállások sorrendjét.

Általánosan jellemző a korrupciós bűncselekményekre, hogy a korrupciós kapcsolatban legalább két fél áll egymással szemben, egyrészt aki kéri és elfogadja, másrészt, aki adja, ígéri a jogtalan előnyt.⁶ Nem szükséges azonban az, hogy mindkét fél cselekedjen,

³ Sinku Pál: *A korrupciós bűncselekmények*. In: Belovics Ervin–Molnár Gábor Miklós–Sinku Pál: *Büntetőjog II. – Különös Rész. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest 2013. 449. o.*

⁴ Lásd bővebben: Tóth Mihály: *Az új Btk. bülsőjénél*. Magyar Jog 2013/9. szám, 525. o.; László Kóhalmi: *The Never-Ending Fight: Economic and Political Corruption in Hungary*. DANUBE: LAW AND ECONOMICS REVIEW Issue (1) 2013. 78–79. o.

⁵ Gál István László: *A korrupciós bűncselekmények*. In: Tóth Mihály – Nagy Zoltán (szerk.) *Magyar Büntetőjog: Különös rész*. Osiris Kiadó, Budapest 2014. 290. o.

⁶ Sinku: i. m. 2013. 449. o. A jogtalan előnyről bővebben lásd: Kiss Patrik: *A korrupciós bűncselekmények néhány jogértelmezési nehézségei*. Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica, Tomus XXXII. (2014), 305–309. o.

illetve az sem, hogy mindkettejük cselekménye korrupciónak minősüljön.⁷

A korrupciós bűncselekmények esetében jellemző a *magas látencia* az összбүнözésen belül.⁸

A vesztegetés hatályos és korábbi szabályozását összehasonlítva megállapítható, hogy a korábbi Btk. a passzív és aktív tényállásokra egységesen a vesztegetés kifejezést használta, azon belül a jogirodalom különbséget tett passzív és aktív vesztegetés között. Az új Btk. viszont az aktív oldali cselekményt vesztegetésnek, a passzív oldali vesztegetés elfogadásának nevezi. *Hollán Miklós* véleménye szerint ezen új elnevezések kritikával illethetőek.⁹

2. A vesztegetés

Először az aktív gazdasági vesztegetés (290. §) szabályozását vizsgálom. A passzív alanya a gazdálkodó szervezet¹⁰ vagy érdekében tevékenységet végző személy, amely alatt nem csak a szervezetnél munkaviszonyban álló személyt kell érteni, hanem az olyan személyt is, aki munkaviszonyra jellemző sajátosságokat mutató jogviszony keretében fejt ki tevékenységét.¹¹

A vesztegetés *jogi tárgya* a jogtalan előny, amely lehet vagyoni, személyes vagy akár erkölcsi jellegű is. A bírói gyakorlat rendkívül tágan határozza meg az előny fogalmát, így előnynek minősül mindaz, ami valamely emberi szükségletet elégít ki, amely jobb helyzetbe hozza az előny elfogadját a korábbi helyzetéhez képest (pl. ügyintézőnek adott pénz, ajándék).¹² A legtipikusabb formája a vagyoni előny, ezen belül is a készpénz. vagyoni előnyként értékelhető tehát mindenféle pénzfizetés, pénzben kifejezhető, értékkel rendelkező dolog, valamint a tartozás elengedése is.¹³ Továbbá vagyoni előnynek számít a kölcsön. Ha kamatmentes, egyoldalú pénzbeli juttatásnak minősül, kamatos kölcsön esetén pedig a hitelnyerés ténye számít előnynek. Jelentősége van annak is – az elkövetés szempontjából –, hogy a kölcsön csupán színlelt vagy valódi. Előny a hitelbe történő, de fizetőkészség nél-

küli vásárlás.¹⁴ Személyes előny körébe tartozik például a szexuális kapcsolat létesítése, visszterhes jogügyletnek a megkötése, valamilyen kereseti lehetőség biztosítása. Erkölcsi előnynek minősül például a kitüntetésre felterjesztés, munkahelyi előléptetés.¹⁵ A bűncselekmény megvalósulása esetén, ha a jogtalan előny vagyoni jellegű, akkor vagyonek kobzásnak van helye.¹⁶

Az előny *jogtalan* minősül, ha az előny szolgáltatását jogszabály nem írja elő, vagy nem teszi lehetővé. Nem jogtalan előnyről beszélhetünk, ha olyan jelentéktelen juttatásról van szó, amelynek a felajánlása a mindennapi életben a társadalmi szokásoknak megfelel, a mindennapi udvariasság keretét nem lépi túl (pl. ügyintéző meghívása egy italra).¹⁷ A „szóróajándékok” a mindennapokban jelen vannak és e problémakört vizsgálva megállapítható az, hogy az előny társadalomra veszélyesség¹⁸ hiánya miatt nem minősül jogtalan, ha két konjunktív feltételnek megfelel: olyan csekély értékű, amely nem alkalmas az előnyt elfogadó motiválására és nem az előnyt elfogadó személy kérésére történik az előny átadása, és az előnyért cserében nem tesz semmilyen ellenszolgáltatást, aki az előnyt kapta.¹⁹

A bűncselekmény alanya tettesként bárki lehet. *Célzatos* bűncselekmény, mert a célzat a kötelezettség-szegés és emiatt csak szándékosan és kizárólag egyes szándékkal követhető el. Tisztázandó, hogy mit ért a törvény kötelezettség-szegés alatt: az adott szervezetre vonatkozó jogszabályokban és belső normákban előírt lényeges, az ügy érdemére kihatással lévő szabályok megszegését kell érteni, tehát ha olyan szabályok megsértésére kerül sor, amelyek nem jogilag szabályozott belső vagy más ügyviteli jellegű szabályok, vagy csak a szervezet belső érdeke fűződik hozzá, azok nem minősülnek kötelezettség-szegésnek.

A bűncselekmény két elkövetési magatartása: az előny adása, előny ígérese a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személy vagy rá tekintettel más irányába kell kifejezni. Mindkettő elkövetési magatartás megvalósulhat az előny kifejezett nyújtásával, illetve ráutaló magatartással. Az aktív vesztegetés a jogtalan előny ígéretével már befejeződik. Az ígéret konkrét tartalom nélkül azonban nem minősül önmagában annak, mert szükséges hozzá, hogy konkrét jövőbeli előny nyújtásáról legyen szó, így például az, hogy „nem leszek hálátlan” nem meríti ki ezt a feltételt. Fontos kitérni arra is az elkövetési magatartásokhoz kapcsolódóan, hogy „a rá tekintettel más személy” csak olyan lehet, akinek a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékeny-

⁷ Hollán Miklós: *A korrupciós bűncselekmények az új büntetőkönyvben*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest 2014. 29. o.

⁸ Gál: i. m. 2013. 184. o.; Gál István László: *Új magyar Büntető Törvénykönyv és a gazdasági válság elleni küzdelem*. Büntetőjogi Szemle 2012/1. szám 20. o.; Gál István László ebben a tanulmányában kitért arra, hogy egyedüli látványos kivételt képez a tágabb értelemben vett gazdasági bűncselekményekre vonatkozó hivatalos statisztikai adat tekintetében a gazdasági vesztegetés, amely a hivatalos statisztika szerint 300%-kal emelkedett. Az is igaz, hogy a regisztrált korrupciós bűncselekmények száma olyan alacsony, hogy a statisztikai következtetések levonására nem alkalmas. Évente ma is mindössze pár száz gazdasági vesztegetés válik ismertté.

⁹ Hollán Miklós: *A hivatali vesztegetés szabályozása az új Btk.-ban*. Iustum Aequum Salutare IX. 2013. 4. 142. o.

¹⁰ Btk. 459. § (1) bekezdés 8. pont

¹¹ Mészár Róza: *A korrupciós bűncselekmények*. In: Kónya István (szerk.): *Magyar Büntetőjog – Kommentár a gyakorlat számára* 3. kiadás – II. kötet, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest 2013. 1115–1116. o.

¹² Schubauer László: *A korrupciós bűncselekmények*. In: Blaskó Béla – Miklós Irén – Pallagi Anikó – Polt Péter – Schubauer László: *Büntetőjog Különös Része* I. Rejtjel Kiadó, Budapest 2013. 375. o.

¹³ Gál: i. m. 2013. 186. o.

¹⁴ Mészár: i. m. 1116. o.

¹⁵ Gál: i. m. 2013. 291–292. o.

¹⁶ BKv. 78. a vagyonek kobzás elrendeléséről a korrupciós bűncselekmények kapcsán

¹⁷ Schubauer: i. m. 375–376. o.

¹⁸ Kóhalmi László: *A társadalomra veszélyesség fogalma a büntető anyagi kódexekben*. Büntetőjogi Szemle 2012/2. szám 15. o.; Kóhalmi László: *Nekrológ a társadalomra veszélyességről*. Rendészeti Szemle 2007. 7–8. 147–153. o.

¹⁹ Gál: i. m. 2014. 292. o.

séget végző személlyel való egyetértés ténylegesen fennáll, vagy ennek a meglétét az elkövető²⁰, az aktív vesztegető feltételezheti, akkor is, ha ez nem így van az adott esetet figyelembe véve, és ún. passzív vesztegető befolyásolására képes, e tényleges vagy állítólagos kapcsolat alapján.²¹

A *minősített esetek* a következőképpen alakulnak. Először is, ha a vesztegetést a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző, önálló intézkedésre jogosult személlyel kapcsolatban követik el. Önálló intézkedésre jogosult személy az, aki az adott szerv működését vagy a szervvel kapcsolatban kerülő jogait vagy érdekeit érintő lényeges kérdésben dönt (pl. vezető beosztású alkalmazottak, költségvetési szerv képviselőjére jogosult személy, biztosítótársaságok felülvizsgálati kárszakértője). A gazdasági társaság vezetője megvalósítja a megvesztegetés vétségét, ha a pénzügyi vezetője részére – nagy összegű hitelnyújtás érdekében – egy gépkocsit bocsát használatra (BH 2004.6.). Továbbá súlyosabbnak minősül a bűncselekmény szervezett elkövetése esetén, ha bűnszövetségben²² vagy üzletszerűen²³ követik el.

A bűncselekmény nem csak a magyar, hanem nemzetközi viszonylatban²⁴ is elkövethető a (4) bekezdésben foglaltak alapján, ha külföldi gazdálkodó szervezet²⁵ részére vagy érdekében tevékenységet végző személlyel kapcsolatban követik el, akkor ugyanolyan súlyú és ugyanolyan körben büntetendő, mint a hazai elkövetés esetében.²⁶

A jogalkotó célul tűzte ki a korrupciós bűncselekmények megelőzését és felderítését, így az (5) bekezdésben a korlátlan enyhítés vagy mellőzés lehetőségét vezette be, amelynek a lényege, hogy a bűncselekmény elkövetőjével szemben van helye az enyhítés vagy mellőzés alkalmazásának, ha a bűncselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, és az elkövetés körülményeit feltárja.²⁷

A vesztegetés annyi rendbeli bűncselekményt valósít meg, ahány személynek adják vagy ígérik a jogtalan előnyt és ez a rendbeliség a vesztegetés valamennyi formájánál érvényes (BH 2006.178.).²⁸

3. A vesztegetés elfogadása

A passzív gazdasági vesztegetésnél (291. §), amelyet a vesztegetés elfogadás alcímmel szabályoz a törvény, a különbségekre térnek ki a vesztegetéssel összevetve. A cselekmény passzív alanya bárki lehet, aki kapcsolatba kerül a gazdasági szervezettel (290. § szerinti vesztegetést követi el), míg az elkövetője az adott szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személy lesz, aki az ún. passzív vesztegető.²⁹ Szándékos bűncselekmény, de nem célzatos magatartás. Lényegtelen az is, hogy az elkövető saját érdeke vagy a gazdálkodó szervezet érdekében valósítja meg a bűncselekményt.³⁰

Az *elkövetési magatartásai* a bűncselekménynek: a jogtalan előny kérése, a jogtalan előnynek vagy ígéretnek az elfogadása, a harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kérésével vagy elfogadójával egyetértés. A bűncselekmény az előny kérésével befejezetté válik. Az előny ígérésének elfogadása a jövőbeli előny elfogadását jelenti, amelynek elfogadásával szintén a bűncselekmény befejezetté válik. Az egyetértés pedig akkor büntetendő, ha az előnyt harmadik személynek a gazdasági szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személyre tekintettel adják vagy ígérik, és ez utóbbi személy ezzel egyetért. Mindebből látszik, hogy verbálisan elkövethető, nem szükséges az előny tényleges átadása.³¹ Ugyanazon ügyben az előny kérése egységnek minősül akkor is, ha több személy érintett. Amennyiben különböző ügyekben kéri vagy fogadja el az előnyt vagy annak ígértét, akár különböző személyektől, a cselekmények az ügyek szárához igazodó bűnhalmazatot alkotnak.³²

Súlyosabban büntetendő az elkövető, ha a vesztegetés elfogadását a következőképpen követi el: a jogtalan előnyért a köteleességét megszegi, a bűncselekményt bűnszövetségben vagy üzletszerűen követi el, az elkövető gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző, önálló intézkedésre jogosult személy. A rendbeliségre és a korlátlan enyhítésre ugyanazok a szabályok érvényesek, mint az aktív alakzatnál, illetve a nemzetközi vonatkozás itt is érvényes.³³

Az új szabályozásról összességében elmondható, hogy *korszerű, és rendszerezett* ugyanakkor nem problémáktól mentes. A vesztegetés elfogadásával kapcsolatban meg kell említeni a gyakorlatban előforduló eseteket így borralaló és az orvosi hálapénz³⁴

²⁰ Nagy Zoltán: *A bűncselekmény elkövetői*. In: Balogh Ágnes – Tóth Mihály (szerk.): Magyar Büntetőjog Általános Rész Osiris Kiadó. Budapest, 2015. 199–200. o.

²¹ Mezőlaki Erik: *A korrupciós bűncselekmények*. In: Karsai Krisztina: Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz Közigazgatási és Jogi Kiadványok, Budapest 2013. 596. o.

²² Btk. 459. § (1) bekezdés 2. pont

²³ Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pont

²⁴ Ebben az esetben gyakran kapcsolódik hozzá a pénzmosás járulékos bűncselekményként. Ezzel kapcsolatban lásd bővebben: Gál István László: *The Techniques of Money Laundering* In: Gál István László, Kóhalmi László (szerk.) Emlékkönyv Losonczy István professzor halálának 25. évfordulójára. Pécs, Pécsi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, 2005. 129–138. oldal, valamint: Gál István László: *A pénzmosással és a terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos jogszabályok magyarázata* Budapest: HVG-ORAC Kiadó, 2012. 518. o., és Gál István László: *A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása az új magyar büntetőjogban* Belügyi Szemle 2013/6. 26–56. oldal

²⁵ Btk. 292. §

²⁶ Gál: i. m. 2013. 191.

²⁷ Schubauer: i. m. 381. o.

²⁸ Gál: i. m. 2013. 189. o.

²⁹ Mészár: i. m. 1120. o.

³⁰ Schubauer: i. m. 380. o.

³¹ Gál: i. m. 2013. 191–192. o.

³² Mészár: i. m. 1120. o.

³³ Gál: i. m. 192. o.

³⁴ A Magyar Orvosi Kamara 2012. január elsejétől hatályos Orvosetikai Kódexének II. 15. pontja határozza meg a hálapénz fogalmát: „A hálapénz, hálaszolgáltatás az a bármilyen előny és juttatás, amit a beteg vagy hozzátartozója az ellátást követően, utólag, kérés nélkül az orvosoknak ad, amennyiben az még közvetve sem befolyásolja az ellátás minőségét. A hálapénztől élesen el kell különíteni az előre kért, elvárt, felajánlott vagy elfogadott anyagi jutta-

problémakörét, mert ezek az új szabályozás után is vitára adhatnak okot. A „jogszabály engedélye” az egyik általános büntethetőséget kizáró ok. A hálapénz mellett érvelők a Munka törvénykönyvére hivatkozva (2012. évi I. tv.) tértek ki arra, hogy az „engedélyt” biztosít, amikor előírja: „munkavállaló a munkáltató előzetes hozzájárulása nélkül harmadik személytől díjazást a munkaviszonyban végzett tevékenységére tekintettel nem fogadhat el, vagy nem köthet ki” (52. §). Ebből következhetne az, hogy ilyen hozzájárulás esetében viszont a hálapénz elfogadásának nincsen akadálya. Azonban ez így nem helytálló, ugyanis a Btk. 291. §-ában szereplő magatartást – amely bármely a tevékenység kapcsán elfogadott, külső személytől származó „extraelőny” elfogadását tiltja – „munkáltatói hozzájárulás” nem teheti jogszerűvé. Valaminek a jogosságát vagy jogtalanságát a munkáltató maga nem mondhatja ki ilyen formában, kötelező ereje csak a kifejezett és egyértelmű jogi előírásnak lehet.³⁵ Tehát összességében elmondható, hogy nem oldható meg az új büntethetőségi akadállyal, a „jogszabály engedélyével”, mert az feltétlen (magából a jogi normából adódik), a munkáltató Munka Törvénykönyvében szabályozott felhatalmazása pedig esetleges.³⁶

Továbbá tévhit és minden állásfoglalásban szinte jelen van, hogy a jogosság és a jogtalanság kérdésében a határvonal az, hogy az orvos a hálapénzt a kezelést megelőzően „előre” vagy az után kapja-e „utólag”, és csak az előzetesen juttatott hálapénz büntetendő, azonban nem az időpont a meghatározó, hanem az, hogy kérésről vagy elfogadásról van-e szó. Gál István László is egyetért ezzel, mely szerint az orvos nem kérhet és nem is fogadhat el hálapénzt, mivel mind a jogtalan előny kérése, mind az előzetes vagy utólagos elfogadás is vesztegetés elfogadásának minősül. A hálapénz kérését mindenképpen indokolt tiltani. „A hálapénz elfogadását azonban a korábbi több évtizedes szabályozással egyezően csak a hálapénz fejében történő kötelességszegés felmerülésekor indokolt büntetőjogi eszközökkel kezelni.” Az elhangzottak alapján Tóth Mihály szerint az 1978-as Btk. indokolása még az új szabályozás tükrében is aktuálisnak bizonyul, mert a hálapénz elfogadása „a társadalmi tudat jelenlegi szintjén” csak kivételesen lehet kriminális kategória.³⁷

4. A hivatali vesztegetés

Az aktív hivatali vesztegetés *jogi tárgya* a közéleten belül az államhatalom és a közigazgatás működésének

tást vagy egyéb előnyöket, amely törvénytört és egyben kirívóan súlyos etikai vétség.”

³⁵ Tóth Mihály: „Boríték kapható” – Gondolatok a hálapénz és a büntetőjogi összefüggéseiről. Élet és Irodalom, 2014. LVIII. évfolyam, 28. szám. – http://www.es.hu/toth_mihaly;8222;boritek_kaphato8221;;2014-07-10.html

³⁶ Tóth: i. m. 2013. 528–529. o.

³⁷ Tóth: i. m. 2014. – http://www.es.hu/toth_mihaly;8222;boritek_kaphato8221;;2014-07-10.html

tisztasága. A bűncselekmény alanya 293. § (1)–(3) bekezdés esetén bárki lehet és szándékosan követhető el. A 293. § (4) bekezdés alanya speciális, csak a gazdálkodó szervezet vezetője, illetve ellenőrzésre vagy felügyeletre feljogosított, a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személy lehet és gondatlan alakzata is megjelenik a 293. § (5) bekezdésben.³⁸

A bűncselekmény tárgya a hivatalos személynek³⁹, külföldi hivatalos személynek, vagy rá tekintettel másnak adott vagy ígért jogtalan előny. A miniszteri indoklás szerint befolyásolásra alkalmasnak kell lennie és az adásának, ígérének a célja a hivatalos személy befolyásolása.⁴⁰ A tényállás azonban nem tartalmazza már a jogtalan jelzöt, de implicit módon és objektív tényállási elemet igen „a befolyásolásra alkalmasságot”.⁴¹ A bírói gyakorlat alapján továbbra is irányadó, hogy a készpénz felajánlása akár, ha csekély összegű, az alkalmas a befolyásolásra.⁴²

A bűncselekmény *elkövetési magatartása* a jogtalan előny adása vagy ígérése. A bűncselekmény megvalósulásához elegendő, hogy az jogtalan előny vagy annak ígérete eljusson a címzetthez és a jogtalan előny vagy ígérének visszautasítása nem zárja ki ezt. Az alapeset megvalósulásához pedig nem szükséges, hogy a hivatalos személy passzív hivatali vesztegetést valósítson meg. A jogtalan előnyt pedig nem csak a hivatalos személynek lehet adni, hanem rá tekintettel másnak is, azonban ennek a harmadik személynek nem szükséges, hogy tényleges kapcsolata legyen a hivatalos személlyel, hanem elegendő, ha az aktív vesztegető mindezt feltételezi.⁴³

A minősített esete az alábbi esetekben valósul meg: ha az elkövetési magatartás célja, hogy a hivatalos személy a hivatali kötelességét megszegje, hatáskörét túllépje, vagy a hivatali helyzetével egyébként viszzaéljen. A tényleges kötelességszegés nem feltétele a minősített esetnek. „A kötelességszegésre irányuló célzat fennállását a bírói gyakorlat mindig megállapítja, ha rendszeres korrupciós kapcsolatról van szó, illetve amikor az aktív vesztegetőnek ténylegesen folyamatban van (belátható időn belül megint lesz) ügye a hivatalos személlyel.”⁴⁴ A bünszövetségben való elkövetés és az üzletszerű elkövetés nem került szabályozásra, mint minősített eset. Korlátlan enyhítésre pedig csak a 292. § (1) és (2) bekezdésében van lehetőség.

³⁸ Gál: i. m. 2014. 299. o.

³⁹ Btk. 491. § (1) bek. 11. pont

⁴⁰ Gál: i. m. 2013. 195. o.

⁴¹ Hollán: i. m. 2014. 79. o.

⁴² Schubauer: i. m. 383. o.

⁴³ Hollán: i. m. 2014. 79–80. o.

⁴⁴ Hollán: i. m. 2013. 162. o.

5. A hivatali vesztegetés elfogadása

A passzív hivatali vesztegetés (294. §) ún. sajátképi bűncselekmény, elkövetője csak hivatalos személy lehet és a hozzá kapcsolódó nem hivatalos személy kizárólag csak részes lehet. *Célzatos* bűncselekményről van szó, csak szándékos elkövetés esetén büntetendő.

A bűncselekmény elkövetési magatartásai a következők: a jogtalan előny kérése, az előny, illetve annak ígéretének elfogadása, rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kéréjével vagy elfogadjával egyetértés. Feltétele, hogy a hivatalos személynek a hivatali működésével összefüggésben kell elkövetnie. Ennek minősül az az eset, ha éppen egy ügyben eljár (pl. nyomozást vagy hatósági ellenőrzést végez), de kizárólag nem korlátozódik a nála folyamatban lévő ügy intézésének idejére. Az ügy megindulását megelőzően is megvalósulhat, a fontos momentum az, hogy a jogtalan előny elfogadása az elintézendő ügyre figyelemmel történt-e. Továbbá a joggyakorlat szerint nem csak a saját maga által elintézendő, hanem az adott szervnél felmerülő bármilyen más ügygel kapcsolatban is felmerülhet, hiszen működési körénél fogva lehetősége van erre.⁴⁵

A minősített esetei a 294. § (2) és (3) bekezdésben kerültek szabályozásra. Minősített eset, ha a vezető beosztású hivatalos személy követi el. Vezető beosztású, aki népképviselői, közigazgatási, igazságügyi szervnél egy vagy több szervezeti egység irányítását végzi. Súlyosabban minősül továbbá, ha az elkövető a jogtalan előnyért hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi, vagy hivatali helyzetével egyébként visszaél, illetve ha a bűncselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követi el.⁴⁶ A korlátlan enyhítésre pedig a 294. § (1) és (2) bekezdésben foglalt bűncselekménynél van lehetőség.

6. Vesztegetés és a vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban

A védett jogi tárgy *konkretizálódik* a bírósági, választottbírói és más hatósági eljárások tisztaságába vetett bizalomra. A tényállások címében a bírósági eljárásra utalás Hollán Miklós véleménye szerint felesleges, hiszen a Btk. 459. § 9. pontja szerint hatóság a bíróság (és az ügyész) is. Erre figyelemmel elegendő lett volna az új kódexben a vesztegetés (vesztegetés elfogadása) jelzőjeként a „hatósági eljárás” terminológia használata. A hatósági „eljárásban” való elkövetésre

utalást sem tartja szerencsésnek, hiszen a cselekmény akkor is elkövethető, ha a hatósági eljárás még nincsen vagy annak az eshetősége is fennáll, hogy végül nem is lesz folyamatban.

Az aktív alakzat (295. §) esetében az elkövető bárki lehet. Az elkövetési magatartások a következően alakulnak: a 295. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak, akkor valósulnak meg, ha az elkövető az eljárás valamely résztvevőjének, vagy rá tekintettel másnak jogtalan előnyt ad vagy ígér. Az (1) bekezdésben mindezt a bírósági, választottbírói vagy hatósági eljárásban vagy azt megelőzően követheti el. A (2) bekezdésben foglalt elkövetési magatartást a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel vagy az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa kötelező határozatával létrehozott nemzetközi büntetőbírói, illetve az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban lévő eljárás során vagy azal kapcsolatban követi el. Nem minősül bírósági vagy hatósági eljárásban elkövetett vesztegetésnek, ha a jogtalan előnyt olyan személynek adják, aki pusztán a hatósági eljárásban törvényes jogokkal rendelkező személy befolyásolására hivatkozik.

A passzív alakzatnak (296. §) a tényállás elkövetője valamely bírósági, választottbírói, vagy egyéb hatósági eljárás, továbbá az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban lévő eljárás – hivatalos személynek azonban nem minősülő – résztvevője lehet. A passzív vesztegető csak az lehet, akinek bírósági, választottbírói, illetve hatósági eljárásban törvényes jogai, vagy kötelezettségei vannak (vagy lehetnek).⁴⁷ Az elkövetési magatartás pedig a jogtalan előny kérés, vagy a jogtalan előny, illetve annak ígéretének az elfogadása, az elkövetési szituációhoz kapcsolódó tényállási elemek az aktív alakzathoz hasonlóan alakulnak.⁴⁸

7. Korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztása⁴⁹

A Btk. módosításával váltotta fel a vesztegetés feljelentésének elmulasztását. A 300. § szerint az a hivatalos személy, aki e minőségében hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy még le nem leplezett vesztegetést, vesztegetés elfogadását, hivatali vesztegetést, hivatali vesztegetés elfogadását, vesztegetést bírósági vagy hatósági eljárásban, vesztegetés elfogadását bírósági vagy hatósági eljárásban, befolyás vásárlását vagy befolyással üzerkedést követtek el, és erről a hatóságnak, mihelyt teheti, nem tesz feljelentést. Korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztása miatt az elkövető hozzátartozója nem büntethető.

⁴⁷ Hollán Miklós: *A hatósági eljárással kapcsolatos vesztegetés az új büntető kódexben*. Miskolci Jogi Szemle 9. évfolyam (2014) 1. szám 37. o.

⁴⁸ Schubauer: i. m. 390–393. o.

⁴⁹ A Btk.-ba a 2015. évi LXXVI. törvény 29. § iktatatta be.

⁴⁵ Hollán: i. m. 2014. 58. o.

⁴⁶ Gál: i. m. 2013. 201. o.

8. Összegzés

2015 májusában, a kódex hatályba lépésétől számított két éven belül a Kormány már szükségesnek tartotta a korrupciós bűncselekményekre vonatkozó büntető rendelkezések módosítását és ezen törvényjavaslat módosításaira térnék ki, amely rendelkezések már 2015. VII. elsejétől hatályba is léptek.

A jogbiztonság érdekében az előny jelzőjeként a jogtalan kifejezést azon korrupciós bűncselekmények tényállásaiba (minősített eseteibe) iktatta be, amelyeknél a Btk. ezt a kifejezést az előny jelzőjeként nem tartalmazza. A javaslat alapján a Btk. XXVII. fejezete új értelmező rendelkezéssel egészült ki, amely szerint e „fejezet alkalmazásában kötelességszegés a kötelességnek előny adásához kötött teljesítése is”. A javaslat lényegében az 1978. évi kódex azon rendelkezését hozta vissza, amely alapján kötelességszegésnek minősült a kötelességnek előny adásához kötött teljesítése is. A Btk. ugyanis nem tartalmazott olyan rendelkezést, amely alapján a passzív hivatali vesztegetés vonatkozásában kötelességszegésnek minősülne a kötelességnek előny adásához kötött teljesítése is. Így jelenleg a hivatali vesztegetés elfogadásának az alapesete vagy más minősített esete szerint felel az a hivatalos személy, aki kötelességét csak úgy teljesíti, hogy azt előzőleg előny adásához kötötte. Számos új rendelkezése a szabályozás koherenciájának további növelését szolgálja, mint pl. a befolyással üzérkedés és a befolyás vásárlása tekintetében a feljelentés elmulasztásának büntetni rendelve, illetve a korlátlan enyhítés lehetővé tétele. Mindez részben hozzájárul a korrupciós bűncselekmények szabályozásának szigorításához és részben enyhítéséhez.⁵⁰ ■

Irodalomjegyzék

- Gál István László:** *A korrupciós bűncselekmények.* In: Polt Péter (szerk.) Új Btk. kommentár: 5. kötet: Különös rész. Nemzeti Közsolgálati és Tankönyvkiadó Zrt., Budapest 2013.
- Gál István László:** *A korrupciós bűncselekmények.* In: Tóth Mihály – Nagy Zoltán (szerk.) Magyar Büntetőjog: Különös rész. Osiris Kiadó, Budapest 2014.
- Gál István László:** Új magyar Büntető Törvénykönyv és a gazdasági válság elleni küzdelem. Büntetőjogi Szemle 2012/1. szám
- Hollán Miklós:** *A korrupciós bűncselekmények az új büntető kódexben.* HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest 2014.
- Hollán Miklós:** *A korrupciós bűncselekmények szabályozási újdonságai – egy törvényjavaslat margójára* – MTA Law Working Papers (2015/16)
- Hollán Miklós:** *A hatósági eljárással kapcsolatos vesztegetés az új büntető kódexben.* Miskolci Jogi Szemle 9. évfolyam (2014) 1. szám
- Hollán Miklós:** *A hivatali vesztegetés szabályozása az új Btk.-ban.* Iustum Aequum Salutare IX. 2013. 4.
- Kiss Patrik:** *A korrupciós bűncselekmények néhány jogértelmezési nehézségei.* Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica, Tomus XXXII. (2014), 305–312. o.
- Kőhalmi László:** *Büntetőjogi eszközök a politikai korrupció elleni küzdelemben.* In: Csefkó Ferenc, Horváth Csaba (szerk.) Politika és korrupció: A törvényesség és törvénytelenesség határai. Pécs: PTE ÁJK, Pécs-Baranyai Értelmiségi Egyesület, 2010. 294–305. o.
- Kőhalmi László:** *A társadalomra veszélyesség fogalma a büntető anyagi kódexekben.* Büntetőjogi Szemle 2012/2. szám
- Kőhalmi László:** Nekrológ a társadalomra veszélyeségről Rendészeti Szemle 2007. 7–8. 145–158. o.
- Kőhalmi, László:** *The Never-Ending Fight: Economic and Political Corruption in Hungary.* DANUBE: LAW AND ECONOMICS REVIEW Issue (1) 2013. 67–82. o.
- Mezőlaki Erik:** *A korrupciós bűncselekmények.* In: Karsai Krisztina: Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz Közigazgatási és Jogi Kiadványok, Budapest 2013.
- Mészár Róza:** *A korrupciós bűncselekmények.* In: Kónya István (szerk.): Magyar Büntetőjog – Kommentár a gyakorlat számára 3. kiadás – II. kötet, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft, Budapest 2013.
- Nagy Zoltán:** *A bűncselekmény elkövetői.* In: Balogh Ágnes – Tóth Mihály (szerk.): Magyar Büntetőjog Általános Rész Osiris Kiadó. Budapest, 2015.
- Schubauer László:** *A korrupciós bűncselekmények.* In: Blaskó Béla – Miklós Irén – Pallagi Anikó – Polt Péter – Schubauer László: Büntetőjog Különös Rész I. Rejtjel Kiadó, Budapest 2013.
- Sinku Pál:** *A korrupciós bűncselekmények.* In: Belovics Ervin – Molnár Gábor Miklós – Sinku Pál: Büntetőjog II. – Különös Rész. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest 2013.
- Tóth Mihály:** *Az új Btk. bölcsőjénél.* Magyar Jog 2013/9. szám
- Tóth Mihály:** „Boríték kapható” – Gondolatok a hálapénz és a büntetőjogi összefüggéseiről. Élet és Irodalom, 2014. LVIII. évfolyam, 28. szám.

⁵⁰ Hollán Miklós: *A korrupciós bűncselekmények szabályozási újdonságai – egy törvényjavaslat margójára* – MTA Law Working Papers (2015/16)